

Riigikogu otsus

1,6 miljardi euro maksumuses laskemoona hanke kava kohta aastateks 2025-2028

Seoses Eesti Vabariigi sõjalise kaitse korraldamise vajadusega ja Eesti kaitseväge juhatajate nõuannetega Vabariigi Valitsusele hankida hädavajalikus mahus laskemoona, ja lähtudes Eesti Vabariigi põhiseaduse § 65 punktist 10, Riigikogu otsustab:

1. Hädavajalikus mahus (vähemalt 1,6 miljardi euro ulatuses) laskemoona hanked tuleb Vabariigi Valitsusel korraldada venitusteta, seades moonna täies mahus saamise eesmärgiks hiljemalt 2028 aastaks.
2. Laskemoona täies mahus hankimine tuleb Vabariigi Valitsusel ette näha 2025-2028. aasta riigieelarve strateegias.
3. Valitsusel tuleb igal aastal riigieelarve eelnõu lisana esitada ülevaade laskemoona hanke kava rakendamisest.
4. Laskemoona hanke kava elluviimisel peab Vabariigi Valitsus rahalisi vahendeid planeerima täiendavalt senistele riigikaitse 10-aastases arengukavas ja Kaitseministeeriumi 4-aastases arengukavas planeeritud võimearendustele, võttes arvesse Kaitseväge juhataja nõuannet.
5. Vabariigi Valitsusel pidada läbirääkimisi Euroopa Komisjoniga eesmärgiga võimaldada kasutada osaliselt Eestile ette nähtud Euroopa Liidu mitmeaastase eelarvekava 2021-2027. aasta vahendeid ning saastekaubanduse tulusid ühekordseteks riigikaitseinvesteeringuteks.
6. Vabariigi Valitsusel kaaluda laskemoona hanke kava rakendamise rahastamiseks riigikaitsealaenu riigikaitsevõlakirjade emiteerimise teel.

Lauri Hussar
Riigikogu esimees

Tallinn, 2024

Algatab Isamaa fraktsioon

24.10.2024

Helir-Valdor Seeder
Isamaa fraktsiooni esimees

Riigikogu otsuse “1,6 miljardi euro maksumuses laskemoona hanke kava kohta aastateks 2025-2028” seletuskiri

Endine kaitseväe juhataja Martin Herem on tagajärjetult taotlenud Vabariigi Valitsuselt juba 2023. aastal riigikaitse 10-aastase arengukava koostamisel täiendavaid vahendeid laskemoona soetamiseks. Ka uuendatud NATO kaitseplaanid näevad ette nõuded moonavarudele, millele Kaitseväe juhataja on viidanud.

Sel aastal on korduvalt nii ametist lahkunud kui uus Kaitseväe juhataja selgitanud, et nende nõuande kohaselt on hädavajalikus koguses täiendava moona soetamine eeldus tõhusaks kaitsetegevuseks Vene Föderatsiooni sõjalise sissetungi korral eesmärgiga vältida Eesti ajutist okupeerimist.

Hinnanguline maksumus täiendavale hädavajalikule moonale on 1,6 miljardit eurot.

Kaitseinvesteeringute Keskuse direktori kinnitusel on rahastamisotsuste olemasolul 2025-2028. aastatel võimalik sellises mahus laskemoona hankida.

Kahjuks Vabariigi Valitsuse esitatud 2025-2028. aasta riigieelarve strateegias sellist eesmärki püstitatud ei ole, kuigi valitsus lubas ette näha 1,6 miljardit eurot täiendavat laskemoonaostu rahastamiseks vastavalt sõjalisele nõuandele.

Võrreldes 2024-2027. aasta riigieelarve strateegias planeeritud 2025. aasta kaitsekuludega, kasvavad kaitsekulud 2025. aastal NATO metoodika järgi vaid 25 miljonit eurot.

Võrdlusalus on eelmine, 2024-2027. aasta riigieelarve strateegia. Kui liita kokku aastateks 2025-2028 eraldatud täiendavad vahendid moonasoetuseks, siis need on kokku 786,8 miljonit eurot. Sellest tuleb maha lahutada sõjalise kaitse vahendite sisse planeeritud Ukraina toetamise kulud arvestuses 330 miljonit eurot, mida eelmisel aastal riigi sõjalise kaitse programmi kuluna ei arvestatud (Ukraina toetamise vahendid on asjakohased, kuid allikas ei saaks olla sõjalise kaitse programm). Järgi jääb nende tehete järgi netovahendeid sõjalisele kaitsele täiendavalt 456 miljonit eurot.

Lisaks on riigikaitse NATO standardi järgi vahendeid võrreldes 2024-2027 strateegia aastatega nominaalsummadega aastateks 2025-2027 planeeritud nominaalsummas vähemasti 100 miljoni euro jagu vähem, kui võrrelda uut ja eelmist riigieelarve strateegiat.

Eelmise riigieelarve strateegiaga nähti ette 1,37 miljardit eurot NATO arvestuses kaitsekuluks 2025, uue riigieelarve eelnõuga aga 1,395 miljardit eurot.

Kui lahutada aga 105 miljonit Ukraina toetamise vahendeid, siis järgmisel aastal Eesti kaitse sõjalised kulud NATO arvestuse järgi hoopis vähenevad võrreldes eelmises riigieelarve strateegias planeerituga umbes 75 miljoni euro võrra.

See ei ole asjakohane. Asjakohane on lähtuda Kaitseväge juhataja sõjalisest nõuandest ja planeerida vajalik moonahange täies mahus riigieelarve strateegiasse aastateks 2025-2028.

Praegu saab riigikaitse võrreldes varasema, 2024-2027 riigieelarve strateegiaga, puhas sõjalise kaitse NATO arvestuses lisaraha mitte 1,6 miljardit, vaid hinnangulises suuruses 350 miljonit eurot.

Paneme ette, et Riigikogu annaks suunise valitsusele hankida venitusteta vajalik laskemoon ning teavitada Riigikogu jooksvalt moonahanke kava elluviimisest.

Peame oluliseks, et Vabariigi Valitsus taotleks moonahanke kulude osalist rahastamist EL Eestile ette nähtud pikaajalise rahastamiskava ning saatekaubanduse tulude vahendite arvelt. Lisaks paneme ette, et osaliselt katta moonahanke kava riigikaitsevõlakirjade emiteerimise teel.

Valitsus on üle aasta raisanud vajalike otsuste edasilükkamisega aega.

Parlament peab väljendama selget tahet ja andma Eesti jaoks eluliselt olulises riigikaitse küsimuses Vabariigi Valitsusele selgepiirilise juhtimissuunise.

Helir-Valdor Seeder
Isamaa fraktsioon